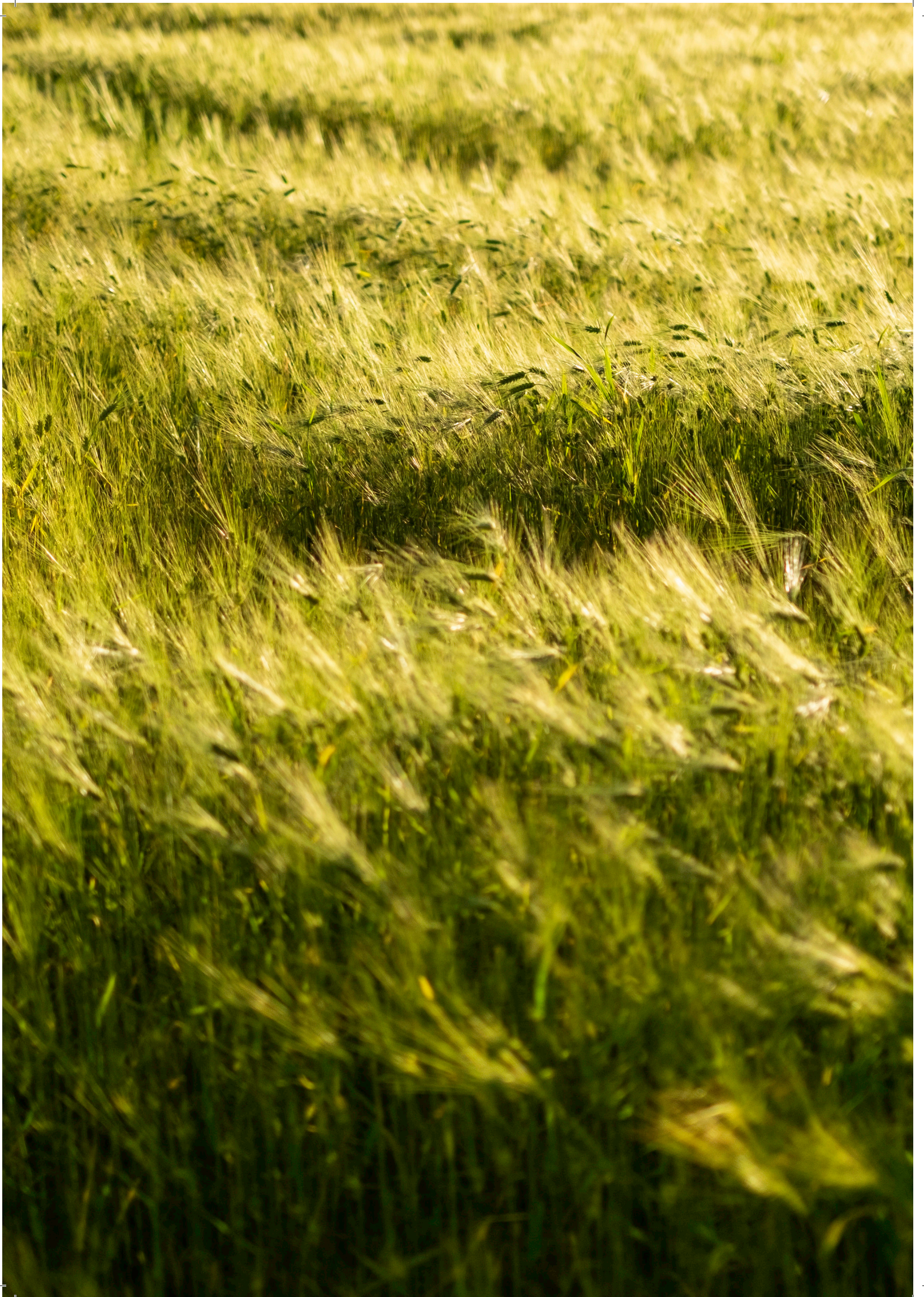

Frostaerklæringen

TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE 2019 – 2023

Innledning

Samarbeidspartiene Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti er enige om en felles politisk plattform for å utvikle Trøndelag fram mot 2030.

Trøndelag er et stort og mangfoldig fylke med storslått natur, rike naturressurser og felles identitet og historie. Kombinasjonen av muligheter gitt av naturen og menneskets ønske om utvikling og foredling av ressursene har gitt oss det Trøndelag vi kjenner i dag. Vi har ansvar for å forvalte naturen slik at også kommende generasjoner av trøndere kan nyte godt og høste av disse ressursene.

Denne plattformen skal utvikle hele Trøndelag videre og svare på klimautfordringene.

Trøndelags styrker og fortrinn skal utvikles videre gjennom en satsing på:

- Verdiskaping i hele fylket
- Et trygt og rettferdig arbeidsliv
- Utdanning hele livet
- Forskning og teknologiutvikling
- Transport og kommunikasjoner i hele fylket
- Kultur og opplevelser

Trøndelags ressurser

Trøndelag er en ressursrik region. Ressursene i havet, langs kysten og inn over landet opp til fjellbygdene gir grunnlag for verdiskapende arbeidsliv og bosetting.

To universitet, flere forskningsmiljø i verdensklasse og et fremoverlent næringsliv gir oss et godt grunnlag for å være et fylke med livskraft, bærekraft og konkurransekraft i 2030.

Felles for de fleste av næringene som høster av regionens naturressurser, er at de ligger spredt utover Trøndelag. Og felles for alle levedyktige næringer er behovet for tilgang til kunnskapsrik arbeidskraft. Uten levende lokalsamfunn med tilgang til velferd og kultur, vil vi ikke kunne høste lønnsomt av våre naturressurser. Og uten effektive og trygge transportårer, vil ikke varene nå sine ulike markeder.

Videregående opplæring

De videregående skolene og høyere yrkesfaglig utdanning er viktige kompetansearbeidsplasser i seg selv, men også for å sikre muligheter for ungdom nært der de bor og arbeidslivet tilgang til fagarbeidere i hele fylket. Samarbeidspartiene vil sikre en desentralisert tilgang til videregående opplæring og vil forsterke arbeidet med å legge til rette for læring hele livet.

Et klimanøytralt Trøndelag

Vår tids største utfordring er klimaendringene og tap av naturmangfold.

Gjennom egne tiltak, bruk av innkjøpsmakt, samspill og allianser med andre aktører, skal vi vise hvordan vi kan kutte utslipp og øke opptaket av CO2 tilsvarende det samlede menneskeskapte utslippet i Trøndelag innen 2030.

Det skal utvikles en egen plan og veikart for hvordan vi gjennom utslippskutt, satsing på sirkulærøkonomi og tiltak for å øke det biologiske opptaket av CO2 i jordbruk, skogbruk og havbruk, skal sikre bosetting, øke verdiskapingen og bidra til å nå andre samfunns mål på veien mot et klimanøytralt Trøndelag innen 2030.

Prinsipper for samarbeid

Samarbeidspartiene vil styre etter følgende prinsipper for fylkestingsperioden 2019-2023:

Vi forplikter oss til:

- å legge frem felles budsjett i balanse
- en ansvarlig økonomisk politikk med fokus på lavere gjeldsgrad
- at det skal avsettes midler for å bygge opp disposisjonsfond for uforutsette kostnadssøkninger og -hendelser
- at fylkeskommunen skal være en ansvarlig og seriøs arbeidsgiver som jobber godt sammen med tillitsvalgte, lyser ut hele stillinger, ikke benytter seg av bemanningsbyrå og kontinuerlig jobbe for en heltidskultur.

Fylkeskommunens egen organisasjon

Vi vil følge opp avtalen ved sammenslåingen av Trøndelag.

Trøndelag fylkeskommune har en viktig rolle å spille både som arbeidsgiver og utviklingsaktør til mange innbyggere i Trøndelag. Vi skal være en offentlig aktør som kjenner alle deler av samfunnet i Trøndelag godt og gjennom det være en viktig aktør og medspiller for regionen.

Samarbeidspartiene mener at vi får et tettere fellesskap, god balansert utvikling og kan utøve samfunnsutviklerrollen bedre for våre innbyggere, næringsliv og organisasjoner gjennom å være fysisk tilstede i to deler av fylket.

Steinkjer skal utvikles og styrkes som administrasjonsby. Det er viktig å sørge for at fylkeskommunen

organiserer seg på en hensiktsmessig måte, drives kostnadseffektivt og rasjonelt også i framtiden gjennom å vurdere nye fylkeshus i Steinkjer og i Trondheim.

Arbeidsliv – fylkeskommunen som arbeidsgiver og innkjøper

I Trøndelag skal vi ha et seriøst og velorganisert arbeidsliv. Et arbeidsliv hvor den norske modellen med samarbeid mellom arbeidsgiver og arbeidstakere legges til grunn, og der det stilles strenge krav til seriøsitet ved offentlige anskaffelser. Trøndelag fylkeskommune skal være en ansvarlig og god arbeidsgiver der hele faste stillinger er hovedregelen. Godt samarbeid mellom arbeidsgiver og arbeidstakernes organisasjoner er en forutsetning. Våre ansatte har verdifulle erfaringer, unik kompetanse og høy motivasjon som må verdsettes. I de neste 4-årene skal arbeidet med en tillitsreform der mer innflytelse, faglig frihet og kontroll over egen arbeidsdag og større medvirkning ha fokus.

Fylkeskommunen er en betydelig innkjøper av tjenester. I årene som kommer vil vi arbeide med å bruke innkjøpsmakt for å styrke den norske modellen og det seriøse arbeidslivet. Trøndelag skal derfor ha tilstrekkelig med kompetanse for å sikre kvalitet i innkjøp og etterlevelse av kontraktbestemmelser. En ordning med et fritt og uavhengig «ombud» som har som oppgave å etterleve våre strenge seriøsitetskrav skal på plass.

VI VIL:

- fortsette jobben med å sikre strenge og gode innkjøpskrav for fylkeskommunen
- Ansette LO-kordinator for å etterleve seriøsitetskravene
- ha hele faste stillinger i fylkeskommunen, og at alle nye stillinger lysnes ut i 100% med mindre noe annet er godkjent av tillitsvalgte
- jobbe for et inkluderende arbeidsliv der det er plass til alle
- utrede et prosjekt med medarbeiderdrevet innovasjon
- arbeide for likelønn og lik kjønnsbalanse også i lederstillinger

Fremtidens kompetanse i Trøndelag

Samarbeidspartiene har som mål å skape gode lokalsamfunn og sterke fellesskap nært folk i hele Trøndelag. Skolene våre er den viktigste byggeklossen for å nå målet vårt. En god utdanning hvor alle har muligheten til å mestre og bli det man selv vil, legger grunnlaget for resten av livet og er med å sikre faglært arbeidskraft i hele Trøndelag.

I Norge dropper 15 000 elever hvert år ut av videregående opplæring. Det er sløsing med verdifull arbeidskraft og en belastning for den enkelte. Vi har ingen å miste. Samtidig står hver fjerde elev uten læreplass og dermed uten mulighet for å fullføre sin utdanning. Læreplasskøen er Norges mest meningsløse kø.

Unge opplever mer stress og press nå enn tidligere. Hver fjerde jente og hver femte gutt opplever depresjon i løpet av tida på videregående. Samarbeidspartiene mener Trøndelag ikke kan godta at denne utviklingen får fortsette. Vi må forebygge problemene og sikre at alle som har behov for hjelp får hjelp. Slik bygger vi samfunn der alle har det godt med seg selv, både på skolen, i jobb og hjemme.

Trøndelag er en kunnskapsregion med to universitet, en sterk fagskole og flere folkehøgskoler. Vi ønsker å styrke samhandlingen mellom fylkeskommunen og skolene, og sammen bidra til å sikre riktig og nok arbeidskraft til arbeidslivet i Trøndelag. Slik lykkes vi med å bygge Trøndelag for framtida.

Skolene i Trøndelag skal utvikles etter følgende ambisjoner:

1. Flere skal gjennomføre og flere skal ta fagbrev i Trøndelag.
2. Sikre en desentralisert skolestruktur, hvor nærskoleprinsippet ligger til grunn.
3. Utdanningstilbud skal videreutvikles for å imøtekomme arbeidslivets fremtidige behov.

En sterk fellesskole nært folk

Vi vil prioritere den videregående skolen i Trøndelag. Vi sier ja til en sterk fellesskole hvor elever møtes på tvers av bakgrunn. Ved å sikre at flest mulig av våre elever kan bo hjemme lengst mulig, bidrar vi

til mer arbeidskraft for lokalsamfunnene våre og at flere kommer seg trygt gjennom utdanningen sin. I Trøndelag står fagopplæringen sterkt. Samarbeidspartiene mener det er viktig å fortsette arbeidet med å løfte statusen for yrkesfagene og vil videreutvikle yrkesfagløftet i Trøndelag.

Uansett størrelse og sted fortjener elever og ansatte at vi stiller høye kvalitetskrav til våre skoler.

VI VIL:

- Utvikle den offentlige skolen, ikke privatisere den.
- Sikre en desentralisert skolestruktur i hele Trøndelag.
- Videreføre nærskoleprinsippet og kjempe imot regjeringens overstyring av skolene i Trøndelag.
- At bærekraftig utvikling skal være førende både for bygging av nye skolebygg og i opplæringen, jmfør rapporten «Arbeidet med bærekraftig utvikling i videregående skoler i Trøndelag - FNs bærekraftsmål».
- Vektlegge at fylkeskommunen som sørsamisk forvaltningsfylke har et spesielt ansvar for å ivareta samisk språkopplæring.
- Jobbe for et enda tettere samarbeid med Olympiatoppen for fortsatt å gi gode utdanningstilbud innenfor toppidrett i regionen.
- Anerkjenn dagens etablerte friskoler med alternativt livssyn eller pedagogikk i Trøndelag som aktive samarbeidspartnere for fylkeskommunen. Framtidens elevtallsvekst skal løses gjennom kombinerte, offentlige skoler, i samarbeid med disse skolene. Samarbeidspartiene sier nei til oppstart av kommersielle friskoler.

En skole der flere mestrer

Videregående opplæring skal gi elevene en meningsfull og trygg skolehverdag som gir mestring og fremmer lærelyst. Gjennom å sikre at flere ungdommer gjennomfører videregående utdanning og arbeide for å hindre frafall, vil vi sikre nødvendig kunnskap, erfaring og arbeidskraft som Trøndelag trenger.

I Trøndelag er det nulltoleranse for mobbing, uønsket seksuell oppmerksomhet og trakassering på våre skoler. Vi mener at utenforskap må bekjempes, blant annet gjennom å arbeide for en russefeiring som inkluderer alle uten eksternt kommersielt press.

Med en god start på dagen lærer elevene bedre. Vi vil derfor arbeide for å utvikle et enkelt trøndersk skolemåltid i tråd med Trøndersk matmanifest.

VI VIL:

- Styrke den utvidete skolehelse- og rådgivningstjenesten i den videregående skolen med særlig fokus på psykososial helse. Helsesykepleier skal være tilgjengelig når elevene har behov for det.
- jobbe for å endre dagens fraværsgrense slik at den blir mer rettferdig og fleksibel for fag med lavt timetall, og for at man skal få fraværsmelding fra helsesykepleier.
- Sikre bedre oppfølging av elever som er i faresonen for å droppe ut.
- Etablere et karriereveiledningsprosjekt med sterkere samarbeid mellom rådgivere i ungdomsskolen og videregående med mål om å redusere feilvalg. Prosjektet bør innebære større hospiteringsmuligheter.
- Arbeidet mot mobbing, uønsket seksuell oppmerksomhet og trakassering i den videregående skolen skal styrkes.
- Jobbe for bedre støtteordninger for flerspråklige elever og styrke opplæringstilbudet til minoritetsgrupper i den Trønderske skolen.

Samskaping mellom videregående skoler, næringsliv og lokalsamfunn

Vi vil styrke kontakten mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet, for å kunne benytte arbeidslivet som læringsarena bedre og at flere elever fullfører læreløpet.

VI VIL:

- jobbe for å styrke samspillet og bedre avtalene mellom skole og arbeidsliv, herunder styrke lærlingeordningen. Det er et mål at alle som vil ha læreplass, skal få læreplass. Fylkeskommunen skal ta inn flere lærlinger i egen organisasjon.
- Inngå forpliktende avtaler mellom Trøndelag fylkeskommune og arbeidslivet med mål om å øke antall læreplasser i fylket.
- I samarbeid med lærlingerådet og partene i arbeidslivet videreutvikle kvaliteten i lærebedriftene. Lærlingeombudet må styrkes.
- At lærlinger minst to måneder før fagprøven får tilbakemelding fra lærebedriften om mulighet for fast jobb etter endt læretid, forutsatt at de består fagprøven.
- Legge vekt på å tilpasse opplærings tilbudet til arbeids- og næringslivets behov.
- Legge til rette for flere ulike vekslingsmodeller underveis i studieløpet, for eksempel ved at elever kan ta deler av læretiden tidligere og deler av undervisningen på skolen senere. Dette må tilpasses den enkelte elev.
- Styrke arbeidet med innovasjon og entreprenørskap i videregående skole.
- at elever i Trøndelag skal være i stand til å ta i bruk og utvikle nye teknologiske løsninger, herunder digitalisering og robotisering.
- Videreutvikle arbeidet med internasjonal utveksling av unge under utdanning, også for lærlinger.

La læreren være lærer

Læreren er den viktigste ressursen for at vi skal nå målene våre for skolen i Trøndelag. Vi mener læreren skal ha mer tid til undervisning, og at vi må fjerne tidstyver som stjeler av verdifull tid til undervisning og forberedelser. Flere lærere bør sikres muligheter for å ta etter- og videreutdanning.

VI VIL:

- jobbe for å redusere tidstyver og sikre lærere mer tid til undervisning og før- og etterarbeid.
- jobbe for at flere får tilbud om å ta etter- og videreutdanning dersom læreren ønsker det.
- ha en systematisk veiledningsordning for nyutdannede lærere i den videregående skolen.

Høyere utdanning og livslang læring

Vi mener at Trøndelag må gå foran for å ta ut potensialet som ligger i at vi er en kunnskapsregion. Vi har ambisjoner om å knytte arbeidslivet og skolene tettere sammen, blant annet gjennom å være i front for etter- og videreutdanning tilpasset arbeidslivets behov. Vi skal følge opp målene i «Kompetansestrategien for Trøndelag» frem mot 2030.

Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskolen) er en viktig videreutdanningsvei for yrkesfagene, både i tekniske fag, helse- og sosialfag og naturbruk. I samarbeid med arbeidslivet vil vi legge til rette for både for heltids skoletilbud og deltidstilbud som studentene kan følge mens de er i arbeid.

Vi er sterkt imot den økende sentraliseringen av universiteter og vil bevare den desentraliserte universitetsstrukturen vi har i Trøndelag i dag. Nord Universitet sin styrke innen praksisnær profesjonsutdanning, etter- og videreutdanning og med sin desentraliserte struktur, er viktig for å sikre utdanningstilbudet i hele fylket. Vi vil jobbe for en sterkere politisk innflytelse over beslutninger som påvirker vår region.

VI VIL:

- Følge opp målene i kompetansestrategien for Trøndelag: at enkeltmennesker og virksomheter har en kompetanse som gir et konkurransedyktig næringsliv, en effektiv og god offentlig sektor, og at færrest mulig står utenfor arbeidslivet.
- Jobbe for at nytt Campus ved NTNU og Ocean Space Center realiseres.
- Sikre den desentraliserte strukturen for Nord Universitet.
- Videreutvikle Trøndelag fagskole for å sikre arbeidslivet og arbeidstakere ønsket kompetanse

Verdiskaping i Trøndelag

Trøndelag fylkeskommune skal være en aktiv pådriver for klima- og miljøvennlig nærings- og industriutvikling gjennom sin innkjøpsmakt, økonomiske stimuleringsmidler og som samarbeidspartner for innovasjon, forskning og utvikling. Fylkeskommunens oppgave som samfunnsutvikler og tilrettelegger for næringsutvikling utøves best i partnerskap med kommuner, næringsliv, forskning, organisasjoner og institusjoner innen øvrig virkemiddelapparat.

I politikken for utvikling av vårt næringsliv er Trøndelagsplanen og Strategi for innovasjon og verdiskaping (SIV) med tilhørende handlingsprogram, viktige politiske redskaper. Vi skal bidra til næringsrettede virkemidler og god forvaltning av regionalt utviklingsfond og marint utviklingsfond. Regionale utviklingsmidler er av stor betydning for næringsutvikling i regionen, og regjering og storting bør derfor øke disse utviklingsmidlene.

Fylkeskommunen skal arbeide aktivt for å knytte kunnskaps- og teknologimiljøene i Trondheim, med NTNU og SINTEF i spissen, samt Nord Universitet og andre utviklingsaktører tettere på produksjonsrettet virksomhet i fylket. Dette er nødvendig for å lykkes med utvikling i fylkets næringsliv og for å nå målet om økt bærekraftig verdiskaping og konkurranseevne.

Naturressursene er det viktigste grunnlaget for vår felles verdiskaping, og vil være svært viktige for nasjonen også i framtida. De ressursbaserte næringene har stort potensiale for videre utvikling og vekst gjennom satsing på økologisk bærekraft, nyskaping, bioøkonomi og sirkulærøkonomi. Både ut fra et klima- og næringsperspektiv er det viktig å satse på et aktivt skogbruk og en sterk skogbaserte industri i Trøndelag. Utnyttelse av fellesskapets ressurser skal derfor gi lokale ringvirkninger. Lokalt eierskap og lokal foredling er viktig for å opprettholde bosetting og sysselsetting i hele fylket.

Landbruket er Trøndelags største næring og er en viktig del av vår natur- og kulturarv, skapt gjennom generasjoners arbeid og utnyttelse av

naturressursene. For å bidra til et miljøvennlig jordbruk, trygg mat og matproduksjon i hele Trøndelag, er det viktig med et sterkt jordvern.

Den betydelige volumproduksjonen vi har i Trøndelag må kombineres med en satsing på små og mellomstore bruk slik at alle naturgitte ressurser kan nyttes til matproduksjon. Lokal foredlingsindustri og småskala-foredling er viktig for å skape flere arbeidsplasser i matproduksjonen.

En av Trøndelags viktigste naturressurser er skogen. Av Trøndelag sitt skogareal på ca. 20 millioner dekar drives det i dag skogsdrift på 6 millioner dekar, noe som betyr at vi har et betydelig potensial til økt næring, økt fangst av CO₂ og økt lagring av karbon. Skogen vil ikke minst gi økt bruk av bærekraftige og fornybare ressurser som erstatning for fossile ikke-fornybare ressurser som sement, armering o.l. Trøndelag skal gjennom en aktiv og målrettet politikk mot skognæringa i hele verdikjeden bidra til at Trøndelag fremstår som en av Europas mest attraktive regioner for fremtidens grønne klima-industri.

Trøndelag skal være matregion nr. 1 i Nord-Europa. Matproduksjonen skal basere seg på lokale ressurser, miljøvennlig produksjon og høy produktkvalitet og mangfold fra hav, jord og fjell. For å klare dette er det viktig å ta vare på et rent hav og den begrensede matjorda vi har i Norge. Trøndelag fylkeskommune har et spesielt ansvar for å verne om beiteressursene til den sørsamiske reindrifta. Skal man videreutvikle Trøndelag som matregion er det viktig å koble lokale matprodusenter, serveringssteder, matfestivaler, lokale matmarkeder, utviklingsmiljøer og sterke samvirkeorganisasjoner.

Vi er en forsvarsregion og Forsvarets aktivitet i Trøndelag er positivt for fylket. For trøndersk næringsliv gir det muligheter. Ringvirkninger av forsvarets aktivitet kan bli bedre. I årene som kommer skal arbeidet med å øke trønderske bedrifters leveranser til Forsvaret i Trøndelag intensiveres.

VI VIL:

- at det må være strenge vilkår for nye tillatelser i oppdrettsnæringa. Det tas initiativ til at det gis utviklingskonsesjoner for lakseoppdrett til Trøndelag der forutsetningen er at det skapes nye innovative og framtidssrettede løsninger for sikring mot rømming, fiskehelse og miljø der forutsetningen er at det inngås utviklingskontrakter med trøndersk forsknings- og industrimiljøer.
- Innen tradisjonelt fiskeri skal vi bidra til å sikre en fortsatt desentralisert mottaksstruktur, som er avgjørende for råstofftilgang og arbeidsplasser i foredlingsindustrien.
- Jobbe for at kvoter og rettigheter fortsatt er i regionen, og er hensiktsmessig for den trønderske fiskeflåten herunder rekrutteringskvoter som er avgjørende for å rekruttere unge utøvere inn i næringa.
- Øke produksjon, sysselsetting og verdiskaping i trøndersk landbruk. Styrke vernet av dyrka og dyrkbar jord, og sikre åpenhet rundt opsjonsavtaler på dette området.
- At Trøndelag fylkeskommune tar en tydelig rolle sammen med landbruket i å redusere klimaavtrykket pr. produsert enhet slik at landbruket blir en viktig del av klimaløsningen f.eks gjennom en satsing på karbonlagring i jord.
- Legge til rette for at de videregående skolene med naturbruk (landbruk) jobber aktivt med prosjekt for karbonlagring i jord
- At Stortingets rovviltforlik skal etterleves, og at uttak av skadedyr i beiteprioriterte områder må intensiveres.
- bidra med tilskuddsordninger til interkommunale skadefellingslag knytta til en styrking av hundeholdet og kompetanseheving i effektiv bruk av hund hvor det i dag ikke foreligger tilsvarende type ordninger.
- at Trøndelag søker om å bli pilotregion for bruk av «løs på drevet halsende hund» på bjørn i skadefellings situasjon
- jobbe for å bevare villaks- og sjørretstammene i Trøndelag samt arbeide for mer forskningsmidler på området
- at Trøndelag fylkeskommune søker om å bli pilotregion for forvaltning av de anadrome fiskearter.
- Utvikle en kulturbasert næringspolitikk.
- Være en pådriver for miljøvennlig utvikling av mineralnæringen, og arbeide for forutsigbare og gode rammevilkår.
- Stimulere til at trøndersk industri skal få utvikle seg, gjennom forskning, innovasjon og ny miljøvennlig teknologi
- Utvikle reiselivet som næring gjennom å utnytte Trøndelags fortrinn som reisemål ved å fremme det historiske, naturen, kulturen, maten og øvrig ressursgrunnlag
- Bidra til økt bærekraft og konkurransevne i trøndersk næringsliv gjennom å koble kunnskapsmiljøene og næringslivet tettere sammen.
- Legge til rette for og stimulere til gründerskap
- jobbe for at kommuner som avgir arealer fra fellesskapets naturressurser, og investerer i infrastruktur, skal tilgodeses med en forutsigbar andel av verdiskapinga.
- At Trøndelag fylkeskommune aktivt støtter opp om den innovative satsinga på produksjon av havvind i trønderske bedrifter og forskningsmiljø.
- Videreutvikle trøndersk proteinproduksjon for å kunne erstatte soyabaserte produkter innen jordbruk og havbruk.
- At fylkeskommunen sammen med skognæringa skal bidra til å doble hogsten for tilsvarende økning i lagring av karbon og kutt i utslipp fra fossile produkter ved å erstatte disse med tre.
- At fylkeskommunen sammen med skognæringa skal bidra til å tredoble produksjonen av skog og fangst av CO₂.
- Stimulere til økt bruk av tre som byggemateriale
- At regional arealplan også må inneholde en helhetlig plan over massedeponi der transport, trafiksikkerhet og klimaregnskap skal inn som et kriterium.

Transport i Trøndelag

Det skal være mulig å jobbe og bo i hele fylket. Kollektivtransporten er viktig for å få dette til. Vi trenger nye løsninger som kan gi gode tilbud i by og i distriktet. Vi vil derfor jobbe for at innbyggerne i Trøndelag får et tilbud gjennom buss, tog, fly, båt og bestillingstransport som gjør dette mulig. Vi må gjøre transporttilbudene mer tilgjengelige og utnytte dem bedre gjennom samkjøring og samordning av ulike transporttilbud. Teknologien gir oss slike muligheter.

Som reisende trøndere må også vi ta vår del av reduksjonen av klimautslipp. Klima- og miljøhensyn, spesielt i Trondheimsområdet med byvekst-avtale, gjør at flere må og vil reise kollektivt framover. Gjennom ny teknologi og bruk av innkjøpsmakten skal Trøndelag, i samarbeid med andre fylkeskommuner, gå foran i utviklingen av utslippsfri persontransport på sjø.

I årene som kommer skal Trøndelag ta over ansvaret for FOT-rutene i fylket. Dette gir oss muligheter til å binde sammen Trøndelag på en bedre måte, ved å opprettholde og forbedre dagens flytilbud og videreutvikle stamflyplassen Trondheim Lufthavn Værnes og de regionale flyplassene i Namsos, Rørvik og Røros.

Digital kommunikasjon bidrar til å redusere transportbehovene og er derfor en sentral del av transportområdet i Trøndelag de neste 4 årene. For at vi skal nå målet om vekst og utvikling i hele Trøndelag må vi øke utbyggingen slik at alle får god mobil- og bredbåndsdekning. Det gir økt næringsutvikling og trygghet for innbyggerne i hele fylket.

VI VIL:

- jobbe for et godt gjennomgående kollektivtilbud der tog, buss og båt korresponderer med hverandre for å unngå unødvendig lang reisetid ved kollektivreiser.
- at kollektivtilbudet skal bygge opp under et klimanøytralt Trøndelag fra 2030
- jobbe for å stille krav om nullutslipp på alle nye ferge- og hurtigbåtkontrakter
- jobbe for bedre persontransportløsninger på sjø langs kysten
- at tilbudet med bestillingstransport videreutvikles i hele fylket
- utrede ulike løsninger for å øke andelen barn og unge som bruker kollektivtilbudet
- bruke Miljøpakken for å bedre og utvikle vei, bane – og kollektivtilbudet i Trondheimsregionen i samarbeid med kommunene i byveksttalen
- at Transporttjenesten for funksjonshemmede (TT-ordningen) må innrettes slik at ordningen fungerer best mulig for alle brukere av ordningen
- videreutvikle ulike mobilitetsløsninger som bildeling, el-sykler og fleksibel transport
- at ansvaret for Trønderbanen skal overføres til fylkeskommunen
- jobbe for elektrifisering av Trønder- og Meråkerbanen og Rørosbanen
- jobbe for dobbeltspor på jernbanen mellom Støren-Stjørdal
- jobbe for høyere frekvens på Trønderbanen og fra Oppdal og Røros i sør og Grong i nord.
- jobbe for et bedret flytilbud på kortbanenettet i fylket
- jobbe for å få Ørland lufthavn inn på kortbanenettet
- jobbe for at alle innbyggere i fylket skal ha god mobil- og bredbåndsdekning

Fylkesvegene i Trøndelag

Fylkesvegnettet skal bidra til en samlet infrastruktur som ivaretar trafikksikkerhet, fremkommelighet, miljø og balansert regional utvikling. Dette vil bidra til at regionen på bærekraftig vis, er attraktiv for bosetting, etablering og utvikling av næringsvirksomhet og et senter innenfor forskning og utdanning. Fylkeskommunen skal sørge for bedre gjennomføring og mer vei for pengene ved hjelp av tidlig involvering av entreprenørene, nye kontraktstrategier og ved å gi entreprenørene større frihet til å påvirke med innovative løsninger. Fornyingsprogrammet er et godt verktøy i kampen mot vedlikeholdsetterslepet.

I kontrakter på drift og investering vil fylkeskommunen gradvis innføre økte miljøkrav til sine leverandører og til hvordan prosjekter kan påvirke miljøet.

Den enorme veksten som er ventet i godstransporten i årene fremover betyr at det ikke alene er tilstrekkelig å satse på fylkesvegene. For fylkeskommunen vil det parallelt med egen målrettet satsning på veginfrastrukturen være svært viktig at man i samarbeid med bransjen, lykkes med løsninger som fører gods over fra veg til sjø og bane.

Fylkeskommunen skal være en synlig aktør i trafikksikkerhetsarbeidet. Det gjøres ved å ha fokus på trafikksikkerhet i alle fylkeskommunale virksomheter, gjennom fylkeskommunen sine ansvarsområder og gjennom å bidra til koordinering og samhandling mellom aktørene innen trafikksikkerhet. En hjertesone rundt skolen gjør det sikrere for elevene å gå eller sykle. Mindre biltrafikk og tryggere stopp- og hentesoner er bra for alle.

VI VIL:

- Ved veiplanlegging skal det prioriteres å unngå veibygging på dyrkamark.
- Ved prioritering av prosjekt innenfor investering og fornyingsprogrammet skal andre kriterier enn bare ÅDT vektlegges som f.eks trafiksikkerhet, framkommelighet og flaskehals for næringstrafikken
- Utarbeide en handlingsplan for flaskehals på vei for å bidra til bedre transportmuligheter for trøndersk næringslivs
- I anskaffelser skal det legges betydelig vekt på innovative løsninger og tett samarbeid med bransjen i en tidlig fase.
- Utrede prøveprosjekt på drift- og vedlikeholds-kontrakter i egenregi
- Ved større prosjekt skal erfaring og metode fra Fosenvogene og Laksevegen brukes. Fylkeskommunen må utarbeide egne standarder og løsninger som gir mer vei for pengene.
- Utvikle ny teknologi for overvåkning/varsling av skredfare.
- Utvikle ny teknologi for overvåkning kritisk infrastruktur som bruer/kulverter
- Utvikle nye løsninger for kaiinfrastruktur for ferge og hurtigbåt.
- Trøndelag skal etablere en måling av klima- og miljøpåvirkning på vegområdet, som kan inngå i fylkets miljøregnskap og benyttes til evaluering av måloppnåelse
- Fylkeskommunen vil sammen med entreprenørene arbeide for redusert og optimalisert saltbruk, evt også nye løsninger.
- At kutt i CO2 utslipp skal vektlegges ved inngåelse av asfaltkontrakter.
- Utarbeide strategi for utbygging av ladeinfrastruktur for elbiler ved fylkeskommunale bygg og i kommuner der det ikke er et kommersielt grunnlag for slik utbygging.
- Etablere møteplass mellom godsnering og politikere for å skape felles forståelse for hva som må til for å lykkes med en godstransport som kan bygge opp under bærekraftig og forutsigbar utvikling i regionen.
- Trøndelag fylkeskommune vil sammen med SINTEF og NTNU gjennomføre et forprosjekt til kunnskapspakke for gods. Forprosjektet skal basere seg på tett samarbeid med næring og offentlige aktører, samt forskning og utdanning. Kunnskapspakken har som mål å skaffe helhetlig og felles kunnskap på tvers av sektorer ved hjelp av forskning og utdanning
- Veien videre mot nullvisjonen for hardt skadde og drepte i trafikken krever mer kunnskap. Fylkeskommune vil bidra til mer forskning gjennom samarbeid med forskningsmiljøene i regionen.
- Videreføre bred satsing rettet mot kommunene og spisset satsing overfor ungdom.
- Utvikle gode og enklere løsninger for gang- og sykkelvei.
- Hjertesonen (Nærområdet rundt skolene) skal prioriteres i trafiksikkerhetsarbeidet
- For å redusere antallet ulykker, bør fylkeskommunen få ansvaret for fastsetting av fartsgrenser på fylkesveger i samarbeide med politiet.
- Fylkeskommune skal tilrettelegge for gåing og sykling gjennom et tett samarbeid med kommunene.

Kultur, idrett og friluftsliv i Trøndelag

Kultur, idrett og friluftsliv er en viktig brobygger mellom folk gjennom å skape fellesskap og tilhørighet. I Trøndelag er det et viktig prinsipp at alle har mulighet til å delta i aktiviteter de selv ønsker, uavhengig av funksjonsevne eller sosial og økonomisk bakgrunn.

Frivilligheten er den viktigste drivkraften i Trøndelags kultur og idrettsarbeid. Frivilligheten handler om glede, mestringfølelse og fellesskap og de fleste kultur- og idrettstiltakene i Trøndelag er, og vil i framtiden være, basert på frivillighet. Det er derfor en viktig prioritering for fylkeskommunen å ha et særlig fokus på å legge til rette for brede samarbeidsrelasjoner mellom profesjonelle og frivillige aktører i utviklingen av idrett- og kultur feltet.

VI VIL:

- Utarbeide en frivillighetsmelding gjennom tett dialog mellom frivilligheten, kommunene og fylkeskommunen.
- Tilrettelegge for tilskuddsordninger som bidrar til fattigdomsbekjempelse

Kulturutvikling i Trøndelag

Kulturpolitikken er en viktig bærebjelke for regional utvikling. Ambisjonen for Trøndelag er å bidra til større likhet i tilgangen på kulturopplevelser for hele befolkninga, uansett bakgrunn, alder eller funksjonsnivå. Kulturopplevelser av høy kvalitet innenfor musikk, film, scenekunst, kulturarv, visuell kunst og litteratur skal gis uansett hvor du bor. Befolkningen i hele fylket, fra Leka i nord til Oppdal i sør; skal få kjennskap til og bli berørt av det profesjonelle kulturlivet.

Kulturopplevelser for alle barn og unge virkeliggjør drømmen om et godt og rikt liv. Kultur er derfor et viktig virkemiddel for en god folkehelse og utjevner sosiale forskjeller.

Både de kommunale bibliotekene og fylkesbiblioteket er viktige møteplasser. Derfor er det vesentlig at bibliotekene har et bredt utvalg av både klassisk og ny kunnskap. Det gode biblioteket skal ta deg videre,

ikke bare bekrefte det du allerede vet.

Kunnskap er viktig, men den kan ha datostempel. Retten til å søke mer kunnskap innebærer også en rett og plikt til å stille spørsmål ved etablerte sannheter. Gjennom å utfordre etablerte sannheter har vårt samfunn blitt mer likestilt og rettferdig for kvinner, minoriteter med ulike tro og livssyn i alle samfunnsklasser. I et flerkulturelt samfunn er det viktig med åpenhet og bevissthet rundt tro og livssyn for å oppnå respekt, forståelse og inkludering. Kunnskap om vår kristne og humanistiske kulturarv og den påvirkningen det har hatt på våre verdier er viktig for å kunne møte andre kulturer med respekt og åpenhet.

De fleste kulturtiltakene i Trøndelag er basert på frivillighet og ikke minst på samarbeidet mellom profesjonelle og frivillige.

VI VIL:

- Sikre den spissa kunst- og kulturpolitikken i regionen, og se det i sammenheng med hele samfunnet, bl.a. i tett kopling med skole og utdannings- og næringspolitikken.
- Løfte kunst- og kulturområdet inn i fylkets distrikts- og regionalpolitikk
- Styrke fylkets samfunnsutviklerrolle gjennom de store formidlings- og kunnskapsinstitusjonene i Trondheim, de tre konsoliderte museene, Samen Sijte og de tunge institusjonene i hele fylket.
- Støtte Stiklestad Nasjonale Kultursenter i arbeidet med Nasjonaljubileet 2030.
- arbeide videre med å sikre videreføringen av Norsk Radio- og TV museum i samarbeid med staten
- Sørge for at fylkeskommunen og de 3 forvaltningskommunene tar felles ansvar for å bidra til utvikling av samisk språk, kunst, kulturliv og samiske institusjoner gjennom å støtte sørsamisk litteratur og læremidler, samt kultur.
- I samarbeid med kommunene legge til rette for et levende og mangfoldig samisk

kunst- og kulturliv av god kvalitet som skapes, utøves, formidles og oppleves og som er tilgjengelig for alle i hele Trøndelag.

- Turneteateret i Trøndelag skal styrkes for hele Trøndelag
- Vi skal få flere til å lykkes og få flere i befolkningen til å kunne leve av kunsten, dette må samordnes med både rammebetingelsene og de ulike tilskuddordningene.
- Sørge for at veiledningskompetanse er tilgjengelig slik at alle kunstnere og kunstnerklynger kan være reelle søkere og ta del i både regionale og nasjonale tilskuddsordninger.
- Støtte unge, profesjonelle kunstnere gjennom stipendordninger og innkjøpsmakt
- Styrke fylkesmusikerordningen i Trøndelag
- Bidra til at fylkets kulturpolitikk forsterker kommunenes arbeid med lokale kulturstrategier.
- Vil legge til rette for at ulike lokale og regionale arrangement og spel får økonomiske stimuleringsmidler for å gjennomføre og utvikle arrangementet i et spleiselag med lokale krefter og frivilligheten.
- Sikre gode rammer og forutsigbar støtte til regionale festivaler.
- Vi vil bidra til at bibliotekene blir sterkere og åpnere møteplasser gjennom å styrke bibliotekenes rolle som møteplass for leselyst, diskusjon, formidling og inkludering.
- Videreutvikle den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken.
- Styrke kulturminnevernet gjennom å se flere oppgaver i en større sammenheng.
- Opprettholde arbeidet med den regionale pilegrimssatsningen ved å prioritere økonomisk støtte til regionale pilegrimssentre. Dette gir en forutsigbarhet for å fortsette arbeidet fram mot 2030 og nasjonaljubileet. Dette gjelder spesielt Stiklestad regionale pilegrimssenter, kystpilegrimsleia og Nidaros.

Idrett og friluftsliv

Trønderidrettens historie, kultur og tradisjoner har hatt stor betydning for vår del av landet, men er også velkjent langt utenfor Trøndelags grenser. Trøndersk idrett er blitt en merkevare, men vi utfordres fra mange hold, både innenfor sommer- og

vinteridrettene. Trøndelag skal beholde hegemoniet i norsk idrett, og vi skal arbeide strategisk for dette gjennom å anerkjenne og legge til rette for den store frivillige innsatsen innenfor breddeidretten.

Idrett bidrar til mestringsfølelse, gode opplevelser og gir viktige helsegevinster. Idrett skaper også viktige sosiale arenaer. Det er derfor en viktig fylkeskommunal oppgave å legge best mulig til rette for at flest mulig, uavhengig av funksjonsevne, økonomisk og sosial bakgrunn, skal kunne drive idrett og friluftsliv på det nivået de ønsker.

Friluftsliv er et svært viktig bidrag til folkehelsen, og må sikres de nødvendige ressursene. Naturen er under press for ulike interesser. Vi vil i større grad tydeliggjøre at natur og grønne områder har en viktig egenverdi og at samlet belastning på naturverdier og friluftsliv alltid skal vurderes når inngrep i naturområder planlegges.

VI VIL:

- Ha universell utforming og folkehelse som grunnmur i alle sektorer
- Opprette støtteordninger som gir funksjonshemmede mulighet til aktiv deltakelse innenfor idrettsfamilien.
- jobbe for at alle har mulighet til å drive med friluftsliv og ha tilgang til gode rekreasjonsområder i hele fylket.
- Utvikle et idrettsmanifest for hele Trøndelag.
- Ha målsetting om at hall- og baneleie skal være gratis for barn og unge i Trøndelag. Dette må skje i samarbeid med kommunene i fylket.
- jobbe for at fordelingsmodellen til spillemidler fortsatt utvikles med utgangspunkt i eksisterende kriterier.
- Gjennom tildeling av driftstilskudd til idretten utarbeide tydelig idrettspolitiske mål som skal gjennomføres sammen og i dialog med Idretten.
- I samarbeid med idretten jobbe for nasjonale og internasjonale idrettsarrangement til hele Trøndelag.
- jobbe for at alle skal ha mulighet for å drive med friluftsliv og ha tilgang til gode rekreasjonsområder i hele fylket
- jobbe for de norske jakt, fiske og friluftslivsinteressene, slik at de bidrar til god livskvalitet og bedre helse i befolkningen.
- At naturen skal sikres ved at jakt, fiske og friluftsliv utøves gjennom kunnskapsbasert og bærekraftig forvaltning og bruk slik som i samfunnet for øvrig.

Frostaerklæringen

TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE
2019 – 2023

